

SVOBODNA SLOVENIJA

ARO (LETO) XXV. (19)

No. (štev.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

4. avgusta 1966

„Priključitev svobodnih ljudi paladinu molčeče Cerkve kardinalu Wyszyńskemu

Pod tem naslovom so 1. avgusta priredile argentinske protikomunistične organizacije, združene pod imenom Združena Argentina (Unitas Argentina) veliko zborovanje v gledališki dvorani karmelske cerkve v ulici Alvear v počastitev odločnega nastopa kardinala Wyszyńskiego proti komunističnemu režimu. Wyszyński je sedaj postal simbol borca za Cerkve, vzgled vsemu svetu, uvrščajoč se med take odločne škofo in kardinale, kakor so bili Rožman, Štepinac, Beran in Slippy. Ker je ra predan imel pri slovenski krščanski demokraciji o podobni temi predavanje dr. Tine Debeljak, se z objavo njegovih glavnih misli pridružujemo tej proslavi.

Proslava tisočletnice pokristjanjenja Poljske je eden najvažnejših dogodkov tega leta. Po motivih in okoliščinah pomeni najvišji vzpon težnje katoličanov za železno zaveso, doseči svobodo Cerkve in pravice katoliškega naroda v komunistični državi. Razmerje cerkvene in svetne oblasti je prišlo ob tem jubileju do najvišjega izraza. Odjeknilo je v vsej svetovni javnosti.

Prvi spor med državo in škofom na Poljskem je nastal tedaj, ko je kralj Boleslav, poznejši „Mutek osojski“ pred pragono cerkve na Skalci v Krakovu umoril škofa sv. Stanislava. Predhodni dogodki k letošnjim proslavam so pa bili: pismo poljskih škofov inozemskim ter zlasti nemškimi škofom, katerim ponujajo roko v spravo in medsebojno odpuščanje; odgovor nemških škofov, ki priznavajo svojo krivdo v preteklosti, obžalujejo in odpuščajo ob enem, obljubljajo udeležbo pri proslavah in poljske škofo vabijo v Nemčijo na svoje proslave. Papež pa je tik pred novim letom poljskim škofom napisal pismo, v katerem je izrazil željo, naj bi proslava pomenila „nov krst“ sodobne Poljske.

Tu se je začel odpor komunistične vlade proti kardinalu zato, ker ni prošil nje za dovoljenje vabiti tuje goste, ker da se je vtaknil v vprašanje poljskih meja, in ker se je bala udeležbe tujih cerkvenih dostojanstvenikov, zlasti pa vpliva papeža samega na katoliški poljski narod. Sledile so psovke: fašisti in izdajavci, mitingi, grožnje, ovire, prepoved viz vsem tujcem, papežu posebej. Toda kardinal Wyszyński je močkal, kot je sklenil spriti cenzuro, ki mu je kvarila tekste. Junaško je izpeljal svoj boj preko Gnjiezna, Poznania, Čenstohove (prazen papežev prestol je ponazarjal papežovo prisotnost), do procesije (dovoljene sicer, a policijsko ovirane) do Skalce v Krakovu, kjer je bil sprejet z besedami: „Tu, kjer je poljski kralj ubil poljskega škofa, prejemaj tudi tu udarce po glavi in v srce...“ In brez ozira na to, je kardinal prav tu govoril, „da imajo Poljaki kot katoliški narod pravico do verske svobode ter da je bolj treba poslušati Boga kot svetno oblast“. Pozneje je pa celo podal ultimatum: „Če ne boste vi spoštovali nas, mi ne bomo vas.“

Toda Moskva je naredila iz tega tudi politični spor. Ne gre, da bi kdo na svojo roko delal za prijateljstvo dveh narodov, ko ima Sovjetska ves interes, da se ta dva naroda med seboj sovražita. Na mir, vojna med njima je teza sovjetske politike, kajti le strah pred nemškim maščevanjem drži Poljake v območju sovjetske politike. Kdor bi sprijateljil oba naroda, ne v smislu medsebojne sovjetizacije, bi spodbudil tla poljskemu komunizmu. Proti kardinalovi tisočletni praznovanju na Zapad, je poudaril Gomulka: „Poljska se ne sme nikdar več usmeriti na Zapad.“

Da bi jasneje stopila v ospredje odločna obramba Cerkve proti komunističnim režimom, je takale sedanja podoba Molčeče Cerkve za železno zaveso. Režimi tam v zadnjem času izkazujejo velike težnje po sožitju z Vatikanom: jasna je neka naklonjenost k ublažitvi razmer, opustitev nasilnih preganjanj. Toda sprito realnosti se vidi, da so režimi spremenili samo taktiko, da sprito neuspeha brezbožniškega nasilja ničijo sedaj Cerkve od njene notranje strani v smislu zakonov svojih ustav.

Dve alternativni v Vietnamu

Vojaške operacije proti komunističnim gverilcem v Južnem Vietnamu se stopnjujejo. Amerikanci in južnovietnamska vojska sta imeli minul teden več silovitih spopadov z močnimi gverilskimi enicami. Amerikanci so prejšnji teden utrpeli najtežje izgube v vietnamski vojni; v enem tednu je bilo 136 Amerikancev ubitih, 578 ranjenih in 14 pogrešanih. V letošnjem letu je bilo v Vietnamu ubitih 2728 Amerikancev, odkar pa so se Amerikanci aktivno zapletli v vietnamsko vojsko, se pravi od 1. januarja 1961, pa so imeli vsega skupaj 4440 mrtvih. Komunisti pa so utrpeli v minulem tednu 1272 mrtvih, kolikor so jih mogli Amerikanci najti na bojnih poljih.

Ranjencev so imeli Amerikanci v letošnjem letu 14.470, komunistov pa so v istem času pobili 29.196 ter ujeli 4022 živih gverilcev.

Južnovietnamska vojaška vlada pod vodstvom grala Kyja se v zadnjih tednih bavi z načrti za invazijo Severnega Vietnama. Gral Ky je dal zadevno izjavo ameriškim časnikarjem, katerim je tudi dejal, da bi bilo mogoče po njegovem mnenju edino z napadom na Severni Vietnam vojno kmalu končati. Druga alternativa, ki jo imajo Amerikanci, pa je, vztrajati pri sedanjem načinu vojskovanja z gverilci, toda to

bo lahko trajalo še deset ali petnajst let. Južnovietnamci da so pripravljeni na tako dolgo vojno, ne ve pa, če bodo Amerikanci ohranili mirno potrpežljivost.

V Washingtonu je Johnson znova potrdil britanskemu predsedniku Wilsonu, ki je za en dan priletel na razgovor z Johnsonom v Washington, da ZDA nimajo načrta za razširitev vojne v Severni Vietnam, obrambni minister McNamara pa je poudaril, da bo vietnamska vojna še dolga in da so ZDA na to pripravljene. ZDA nimajo namena prepustiti Južnega Vietnama komunistom.

Glavni tajnik ZN U Thant se je vrnil iz Moskve v New York praznih rok. Sovjeti so mu odbili prošnje za njihovo posredovanje v Hanoju. Nasprotno, objavili so, da so v Severni Vietnam že poslali svoje vojaške svetovalce.

Ameriško letalstvo je tudi minuli teden silovito bombardiralo vojaške objekte v Severnem Vietnamu ter gverilske koncentracije v Južnem Vietnamu. Prav tako so bombardirali z letali demilitarizirano cono ob 17. vzporedniku, ker so ugotovili, da jo gverilci uporabljajo za zbiranje svojih oddelkov, ki nato prodirajo proti jugu.

Nemirna Afrika

V najgostejše obljudeni afriški državi Nigeriji, ki šteje 55 milijonov prebivalcev, je pred dnevi izbruhnilo uporniško vojaško gibanje proti obstoječi vojaški vladi grala Ironsija, ki je vodil državo od letošnjega januarja, ko je izvedel državni udar in prevzel oblast.

Nigerija je država, ki jo sestavlja muslimanski sever in krščanski jug. Prebivalstvo sestavljajo štiri črna plemena, ki vsako hoče vladati na svojem ozemlju neodvisno.

Upor so začeli vojaški oddelki plemena Hausa, ki so baje ugotovili, da sta bivši predsednik države Ironsi in njegovo plemo Ibos pripravljala načrt za nadvlado nad vso državo. Ironsija so uporniki ujeli.

Poveljnik vladnih vojaških oddelkov 31. letni gral. Gawn je v ponedeljek oklical novo vojaško vlado ter pozval vsa plemena, naj prenehajo z uporjo, da ne bo prišlo do splošne državljanske vojne in uničenja države. Poleg političnih igrajo v Nigeriji veliko vlogo tudi verski spori med prebivalstvom.

Tega zgled je nov postopek v Sovjetski zvezi, ko bi človek sodil po osvoboditvi kardinala Slippyja, ki je bil 18 let na prisilnem delu, da teži k sožitju, toda najnovejša poročila govore o novem „ustavnem preganjanju“. Slednji vizez ublažitve ima za komunistične režime samo pomen za varanje Zapada in za svoje politične koristi. Vse cerkveno življenje kontrolirajo Verske komisije, ki jih imajo vsi ti režimi. Spritje njih zahtev morajo ruski škofje izdajati izjave o polni ustavni svobodi vere ter se pridruževati sovjetskimi zunanjepolitičnim zahtevam (Mirovne konference, izjava proti oboroževanju itd.). Na Estonskem se boje celo semenišč, ker uvajajo v njih „sovjetsko mišljenje“.

Prav izraziti primer so Slovaki. Ti žive popolnoma katakombsko življenje kot priča primer škofa Hlinice, ki je bil na ta ječen način kot bogoslovec posvečen v duhovnika, pozneje v škofa od civilno oblečenega škofa v kleti neke bolnice. Ta je hodil potem kot bolničar okrog in posvečeval duhovnike. Končno je moral bežati. Kot škof se je udeležil koncila v Rimu ter odšel nato spopolnjevati študije v Salzburg.

Češka hierarhija prikazuje prilagodljivost značaj. Pokazal se je zlasti ob kongresu duhovnikov za svetovni mir, ki ga je v pričo škofa vodil odpadli duhovnik minister Poljhar in kjer je kritiziral ne samo tega škofa Hlinice kot izdajavca, ne samo kardinala Berana, ampak celo papeža Pavla VI. Ogrinudijo primer odločnosti s kardinalom Mindszentyjem. Prilagodljivost katoliške Cerkve v Jugoslaviji je prišla do izraza zlasti ob izjavi slovenskih ško-

Med severnimi muslimani in južnimi kristjani vlada močno sovraštvo, ki preti Nigeriji, že odkar je leta 1960 dobila od Anglije neodvisnost, z versko vojno.

V Kongu pa je prišlo do napetosti med vlado in belimi najemniškimi vojaškimi oddelki, predvsem v provinci Katangi, ki še vedno velja za najbolj uporniško provinco te afriške ekvatorske države. Provincio Katango imajo praktično v oblasti žandarmerija in beli najemniki, ki so začeli nastopati proti predsedniku Mobutuju.

NATO

Ministri za narodno obrambo držav, ki sestavljajo NATO, so podprli ameriško zamisel, da bodo v bodoče pri planifikaciji zahodne atomske strategije sodelovale vse države, ki sestavljajo to demokratično obrambno skupnost. Ustanovitev posebnega organa, ki se ho s tem bavil, so pa odložili do septembra. Verjetno zaradi Francije, ki je vedno nasprotovala skupni atomski oboroženi sili NATO.

fof „o popolni svobodi cerkve v Jugoslaviji“ ob priliki obiska Tita Južni Ameriki. Toda pontifikalna maša kardinala Šeperja na razvalinah od komunistov podrte cerkve napoveduje pot v odločnejšo smer.

Dvojna metoda zadržanja katoličanov (in pravoslavcev) v državah za železno zaveso: eni se poslužujejo borbenosti, v zavesti svojih pravic in notranje moči, drugi v ponižnosti s priznavanjem režima in zavesti nemoči in pa nujnosti borbe za obstanek vsaj v katakombah. Toda ta druga smer ima v sebi nekaj dobrega: poglobljanje religioznosti v samem človekovem dnu, v očiščevanju vsega zunanjega videza, in posvetitve od znotraj. Ta bo dala novo rast ohranjeni klici in nov pogon ter še lepši cvet. To presnavljanje v dnu se dogaja tudi v Sloveniji, kot priča zadnji misijon v Ljubljani, in kar potrjuje tudi tole pričevanje komunističneba protiverskega borca Zdenka Rotarja, bivšega specialista za „duhovniške delinkvente“, ki ga je govoril komunističnim prvakom. Ugotavljal je tole:

„Marx je rekel: Vera je opij za ljudstvo. Za nas to ne more biti dogma z zmeraj enako vsebino. Dialektika nas sili, da danes o tem sodimo drugače. Tudi pri nas smo mislili, da je vera zunanja zadeva, ki nima globljih korenin. Pa se je izkazalo drugače. Od Janeza XXIII. je Cerkve pokazala tako izredno življenjsko moč in jo pod Pavlom VI. stopnjevala na koncilu do take stopnje, da je namah postavila na laž vse, ki smo mislili, da je mrtva in nima svetu ničesar več dati. Postala je skoraj vodilna moralna sila sveta. Za-

I Z T E D N A V T E D E N

Mesto za bodoči sestanek predsednikov ameriških držav še vedno ni določeno. Kot smo poročali, čilski predsednik Frei predlaga, naj bi bil ta sestanek v čilskem tihomorskem kopališkem mestu Viña del Mar, Brazil se pa zavzema za perujsko prestolnico Lima. Nekatere politične osebnosti v Urugvaju bi pa radi videli, da bi se predsedniki ameriških držav zbrali v urugvajskem kopališkem mestu Punta del Este. Sestanek zunanjih ministrov ameriških držav, ki bi se moral začeti 29. avgusta v Buenos Airesu, bo na predlog argentinske vlade odložen do novembra meseca. Na njem bo glavno vprašanje preosnova organizacijske listine Organizacije ameriških držav ter njena prilagoditev sodobnim zahtevam.

Brazilski zun. minister Juracy Magalhães je zanimal poročila nekaterih listov o obstoju vojaške osi med Argentino in Brazilom. Poudaril je, da je Brazil proti slehernemu bloku na ameriški celini in zato prav nič simpatično ne gleda na sestanek predsednikov Čila, Peruja, Kolumbije, Venezuele in Ekvatorja dne 14. avgusta v Bogoti v Kolumbiji.

Bilanca enomesečnega vladanja Joahima Balaguerja v Dominikanski republiki prikazuje znake zboljšanje gospodarstva in utrditve miru v državi. Medtem je Balaguer zavrnil prošnjo nekaterih častnikov, naj bi dovolil vrnitev v državo generalu Wessiau y Wessiu, ki so ga pod prejšnjo začasno vlado Amerikanci odpeljali v ZDA.

Ameriški delegat na razorožitveni konferenci v Ženevi je predlagal ustanovitev svetovne policijske sile, ki naj bi pazila, da bi države, ki izdelujejo atomski material istega uporabljale samo v mirnodobske namene.

V britanskem parlamentu imajo ta teden ostro politično in gospodarsko debato o Wilsonovem načrtu za stabilnost funta šterlinga in ozdravitev britanskega gospodarstva z zamrznjenjem cen in nameščenskih prejemkov za 6 mesecev. Konservativci in liberalci silovito

napadajo laboristično vlado ter zatrjujejo, da je v veliki zmoti, če misli, da bo na ta način dosegla želeni cilj. Očitajo ji tudi, da s predloženimi načrti vlada hoče dobiti tako široka pooblastila, kakršnih doslej še nobena britanska vlada v mirnem času ni imela. Gospodarskih načrtov vlade ne odobravajo tudi britanski delavski sindikati in tudi del laborističnih poslancev je proti njim.

Aleksej Kosigin je bil na zasedanju vrhovnega sovjeta znova izvoljen za predsednika sovjetske vlade. Pred tem je angleški list Sunday Observer poročal, da misli odstopiti, ker se je naveličal stalne obrambe politike pred tistimi, ki v partiji zahtevajo „odločno linijo“.

V Vatikanu so odločno zanimali poročila milanskega lista „Corriere de la Sera“, da namerava papež Pavel VI. dovoliti ženam uporabljanje posebnih pilul za preprečitev zanošenja. Označili so ga za navadno izmišljotino.

Francoški zunanji minister Couve de Murville aktivno izvaja de Gaullovo zamisel o „Evropi domovin od Atlantskega oceana do Urala“ z obiski raznim komunističnim državam v Srednji Evropi. Po obisku Bolgarije, Romunije in Poljske je bil prejšnji teden na Češkem in v Budimpešti na Madžarskem.

Sovjetski zun. minister Gromiko je bil teden dni na obisku na Japonskem. Japonci so mislili, da ga bodo mogli pregovoriti, da bi jim Sovjeti vrnili Kurilske otoke, pa je Gromiko dejal, da je to vprašanje za Sovjete „že rešeno“. V skupnem poročilu o razgovorih zunanjega ministra obeh držav poudarjata potrebo po sklenitvi mirovne pogodbe med Japonsko in Sovjetsko zvezo zaradi stabilnosti zvez med obema državama.

V Sovjetski zvezi so zelo poostri kazensko zakonodajo proti mladostnim prestopnikom in zločincem, pijancem, nasilnikom ter delomržežem. Ustanoviti nameravajo tudi posebno ministrstvo za javno varnost, ki bo koordiniralo delo sličnih ministrstev po raznih državah.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Vlada za red na univerzah

Argentinske univerze so po osvobodilni revoluciji leta 1955 uživale popolno svobodo, ki je šla tako daleč, da so dobili v upravi univerz zastopstvo tudi študentje. Kakor povsod na svetu so to svobodo tudi na argentinskih univerzah zlorabljali komunisti, ki so ta najvišji učni zavod imeli tudi za svojo visoko

šolo komunizma. Po posameznih fakultetah so delali, kar so hoteli. Prirejali politična zborovanja, agitrali za Castrovo Kubo in podpirali tudi začetke gverile v Argentini. Pod prejšnjimi vladami so oborožene sile ponovno opozarjale na nevarno stanje na nekaterih fakultetah. Pa se ni nič spremenilo. Ni bilo sile, ki bi stopila komunistom na prste ter jim preprečila zlorabljanje svobode in demokracije za pripravljanje komunistične tiranije, ki svojim političnim in idejnim nasprotnikom ne samo da ne daje svobode, ampak jih tudi politično, gospodarsko in celo fizično uničuje.

Po objavi statuta zadnje argentinske revolucije je bilo jasno, da bo sedanja vlada prej ali slej posegla tudi na univerze. To se je zgodilo v petek, 29. julija, z objavo zakona, ki ureja nadaljnje delovanje univerz. Zakon določa, da bodo sedanji rektorji ali predsedniki do nadaljnjega še naprej vodili univerze. Prav tako dekani posameznih fakultet, vse funkcije višjih vseučiliških svetov pa prevzame ministrstvo za vzgojo. To ministrstvo je tudi pooblašeno za reševanje vseh tistih vprašanj, ki v tem zakonu niso posebej omenjena in se zlasti nanašajo na ohranitev miru in javnega dela na univerzah.

V zakonu je tudi določilo, ki se nanaša na študente in njihova akademska društva ter tem društvom nalaga dolžnost, da se morajo vzdrževati sleherne politične delavnosti na univerzi. Kršitev tega določila bo imela za posledico razpust prizadetega društva.

Po objavi gornjega zakona je rektor buenosaireske univerze ing. Hilario Fernandez Long razgovor z dekani posameznih fakultet. Sklenili so, da po novem zakonu ne ostanejo na dosedanjih mestih. Enako stališče so zavzeli tudi rektorji in dekani nekaterih univerz v notranjosti države. Univerze v Mendozli, Corrientesu in v mestu Bahía Blanca so se pa v vsem podredile določilom novega zakona in se pouk na njih vrši redno.

(Nadaljevanje na 2. str.)

